

Nové hospodárske, obchodné a investičné dohody medzi EÚ a Kanadou, EÚ a USA (CETA a TTIP) prínosy pre Slovensko

Odborná konferencia, 9. október 2014, hotel Sheraton Bratislava

Odborná garancia:

Pavol Pavlis, minister hospodárstva SR

Dušan Chrenek, vedúci Zastúpenia EK v SR

Philipp Dupuis, zástupca hlavného negociátora EÚ pre CETA

Steve Verheul, hlavný negociátor Kanady pre CETA

Zuzana Nouzovská, GR sekcie potravinárstva a obchodu, MP a RV SR

Ignacio Garcia Bercero, hlavný negociátor EÚ pre TTIP

Jonathan Kallmer, bývalý negociátor USA

Dagmar Repčeková, GR sekcie hospodárskej spolupráce, MZV a EZ SR

Andrea Holíková, riaditeľka odboru špecifických operácií štátu, MF SR

Július Kostolný, predseda, Zahranično-obchodný výbor SOPK

Róbert Kičina, výkonný riaditeľ, Podnikateľská aliancia Slovenska

Peter Staněk, poradca predsedu vlády SR pre makroekonomiku a stratégie

Pavol Pavlis, minister hospodárstva SR

Úvodné vystúpenie ministra hospodárstva je v plnom znení priložené samostatne.

Dušan Chrenek, vedúci Zastúpenia EK v SR

Zdôraznil, že na nedávnom summite EÚ – Kanada, ktorý sa uskutočnil 26. septembra 2014 v Ottawe, bolo ohlásené ukončenie oficiálnych rokovaní o dohode CETA. Nasledovať bude právna kontrola kompletného textu dohody (tzv. „legal scrubbing“), čo bude trvať asi 6 mesiacov, ako i preklady do všetkých jazykov EÚ s cieľom začať schvaľovací legislatívny proces. Národné parlamenty členských štátov EÚ sa konečným znením dohody CETA budú zaoberať v druhej polovici budúceho roka, čo bude nasledovať až po rokovaní Európskeho parlamentu. Zdôraznil, že EÚ sa snaží o liberalizáciu obchodu a investícií so strategickými partnermi, medzi ktorých sa jednoznačne radí USA. Je dôležité, aby dohoda pokrývala všetky aspekty vzájomného obchodu a hospodárskych vzťahov EÚ - USA, vrátane riešenia regulačných záležitostí. Budúca TTIP by mala byť založená na vzájomnej reciprocite, pričom rokovania by mali zahrňovať všetky kľúčové oblasti, t.j. colné sadzby, služby, vládne obstarávanie, pravidlá pôvodu, netarifné prekážky obchodu, technické normy, sanitárne a fytosanitárne opatrenia, energetiku a pod. Z obchodného hľadiska by TTIP mala pokrývať čo najširší rozsah colného sadzovníka.

Philipp Dupuis, zástupca hlavného negociátora EÚ pre CETA

Zdôraznil význam septembrového summitu EÚ – Kanada, na ktorom sa oficiálne ukončili rokovania o dohode CETA. Uviedol, že z hľadiska ďalších schvaľovacích procedúr bude nasledovať právna kontrola kompletného textu dohody (tzv. „legal scrubbing“), čo bude trvať asi 6 mesiacov, ako i preklad do všetkých jazykov EÚ. Schvaľovanie dohody CETA v Rade EÚ sa uskutoční následne, pričom Rada EÚ bude rozhodovať o podpise a uzatvorení dohody. Táto dohoda sa bude schvaľovať aj v Európskom parlamente. Členské štáty EÚ sa dohodli, že CETA má „zmiešaný“ charakter, čo znamená jej schválenie aj v národných parlamentoch. Uviedol tiež, že Kanada má bohaté zdroje nerastných surovín, čo pri súčasnej energetickej kríze môže napomôcť EÚ pri jej ďalšom rozvoji. Dohoda CETA odstráni clá u viac ako 99 % tarifných položiek, z toho 98,4 % od vstupu dohody do platnosti. Clá v priemysle budú plne liberalizované (tzv. pokrytie dohody CETA v tomto sektore je 100 %), z toho 99,6 % už od vstupu dohody do platnosti. To ušetrí exportérom z EÚ ročne na cle cca 500 mil. €. Na niektoré položky hlavne u automobilového priemyslu a lodí bolo dohodnuté recipročné sedemročné prechodné obdobie. U najcitlivejších poľnohospodárskych položiek boli dohodnuté tarifné kvóty: EÚ umožnila prístup na svoj trh pre hovädzie, bravčové, bizónie mäso, sladkú kukuricu, pričom CA tak urobila u mliečnych výrobkov s dôrazom na syry vysokej kvality. EÚ bude v agrosektore benefitovať najmä z odstránenia ciel na spracované agrovýrobky, ktoré predstavujú hlavný exportný záujem EÚ. Ocenil, že vo vzťahu k verejnému obstarávaniu sa dosiahol značný úspech, pretože Kanada po prvýkrát otvorila svoj trh s verejným obstarávaním aj na úrovni provincií, čo predstavuje jeden z významných prínosov dohody CETA. **Zdôraznil, že dohoda CETA nemení legislatívu EÚ v citlivých oblastiach, ako sú napr. hormóny v mäse, geneticky modifikované organizmy (GMOs) a pod.** Na záver sa dotkol problematiky bilaterálnych investičných dohôd vo väzbe na dohodu CETA.

Steve Verheul, hlavný negociátor Kanady pre CETA

Vyzdvihol prínosy CETA pre kanadskú stranu, dotkol sa aj pôvodu výrobkov, pričom ide o špecifickú oblasť, ktorá súvisí aj s prepojením na severoamerickú dohodu NAFTA. Aj keď Kanada chápe citlivosť záležitostí týkajúcich sa geneticky modifikovaných potravín, ubezpečil, že takéto produkty sa ani po nadobudnutí platnosti dohody CETA nebudú do EÚ vyvážať. V každom prípade sú však výsledky CETA dôležité pre malé a stredné podniky, ktorým sa uľahčí prístup na vzájomný trh oboch strán. Podobne ako Philipp Dupuis zdôraznil úspech v sektore služieb a záväzky provincií akceptovať znenie dohody v tejto oblasti. Aj keď pripustil, že kanadské investície na Slovensku zatiaľ nie sú príliš vysoké, dohoda CETA vytvorí vhodnú

platformu na ich prílev, čo je veľmi pozitívny prvok tejto dohody. Na záver zdôraznil, že negociátori, ktorí disponujú „know-how“ vytvorili určité rámce, pričom na podnikateľskej sfére záleží, ako tieto možnosti do budúca využije.

Zuzana Nouzovská, generálna riaditeľka sekcie potravinárstva a obchodu, MP a RV SR

V podstate u obidvoch dohôd požadujú, aby pre SR citlivé agrokodomy boli zakvótované. Uviedla tiež, že SR z viacerých dôvodov nemôže počítať so zvýšením exportov na severoamerický trh. Ocenila, že dohoda CETA nemení legislatívu EÚ v oblasti ochrany zdravia, spotrebiteľa a životného prostredia a vysoké hygienické štandardy EÚ zostali zachované. Na záver ocenila, že dohoda CETA tieto požiadavky rešpektuje.

Ignacio Garcia Bercero, hlavný negociátor EÚ pre TTIP

Na úvod vyjadril presvedčenie, že dohoda TTIP bude úspešne fungovať len vtedy, ak jej znenie bude vysoko ambiciózne. Ciele dohody by mali byť minimálne na úrovni dohody CETA, podľa možnosti však aj vyššie. Zdôraznil, že rokovania o TTIP sú rozdelené do troch základných oblastí: prístup na trh, regulačná koherencia a pravidlá. Podľa neho najdôležitejším prínosom TTIP nebude odstraňovanie ciel, ktoré sú medzi EÚ a USA už na relatívne nízkej úrovni, ale hlavne eliminácia netarifných prekážok obchodu a riešenie regulačných rozdielov medzi systémami oboch strán, najmä v ekonomicky významných sektoroch oboch strán. **Viacrát zdôraznil, že dohoda TTIP nebude znamenať zmenu legislatívy EÚ v oblasti úrovne vysokých štandardov, čo sa týka aj oblasti ochrany zdravia, spotrebiteľa a životného prostredia a vysokých hygienických noriem EÚ s tým, aby zostali zachované.** Na záver svojho obsažného vystúpenia sa dotkol problematiky transparentnosti. Uviedol, že Komisia organizuje pravidelné stretnutia v rámci dialógu s občianskou spoločnosťou, t.j. s mimovládnyimi organizáciami, obchodnými združeniami, ako aj so zástupcami podnikateľskej sféry. Zdôraznil, že čo sa týka politického kontextu rokovaní, predseda Komisie Juncker zdôraznil, že TTIP patrí medzi top 10 priorít novej Komisie. Ocenil tiež, že aj SR podporila odtajnenie negociačného mandátu a jeho zverejnenie na internetovej stránke Komisie.

Jonathan Kallmer, bývalý negociátor USA

Zhodol sa s I. G. Bercerom na nosných negociačných bodoch a základných oblastiach rokovaní o TTIP. **Zdôraznil, že v regulačnej oblasti žiadna strana nebude požadovať znižovanie svojich noriem.** Je potrebné sa zamerať najmä na hľadanie riešení u nadbytočných a duplicitných noriem, ktoré spôsobujú vysoké náklady podnikateľskej sfére (napr. v oblasti výroby hračiek by sa tým ušetrila veľké množstvo neefektívne „vyhodených“ financií). Aj keď sa zrejme nechcel podrobne venovať kontroverznej problematike mechanizmu riešenia sporov investor – štát (ISDS), zdôraznil, že jej zapracovanie do dohody TTIP nebude znamenať zmenu domácich zákonov. Zo znenia dohody by mali v budúcnosti profitovať najmä malé a stredné podniky. Na záver uviedol, že ambiciózna TTIP má za cieľ zvýšiť zamestnanosť, rast HDP a trvalo udržateľný rozvoj.

Dagmar Repčková, generálna riaditeľka sekcie hospodárskej spolupráce, MZV a EZ SR

Zamerala sa na globálny zahranično-politický pohľad, ktorý odráža záujmy rezortu zahraničných vecí. Zdôraznila silnú politickú podporu dohodám CETA a TTIP, podľa nej ich úspech by mohol byť akosi „transatlantickou renesanciou“. Vyzdvihla tiež dôležitosť vedenia diskusie s mimovládnyim sektorom, s ktorým má MZV a EZ SR podpísanú dohodu o spolupráci.

Andrea Holíková, riaditeľka odboru špecifických operácií štátu, MF SR

Vysvetlila podstatu mechanizmu ISDS. Venovala sa hlavne textu dohody CETA, pretože TTIP je len v počiatočnej fáze rokovaní, pričom rokovania v tejto oblasti boli zatiaľ pozastavené v dôsledku verejných konzultácií. Ich výsledok sa aktuálne vyhodnocuje. MF SR vníma ISDS ako dôležitý prvok medzinárodného práva posilňujúci rešpekt suverénnych štátov k dodržiavaniu záväzkov vyplývajúcich z medzinárodného práva. SR má uzatvorené bilaterálne investičné dohody ešte zo začiatku 90-tych rokov, ktoré sú zastarané. Z tohto dôvodu je text ISDS v CETA významným posunom vpred smerom k moderným investičným štandardom, pretože

vyjednávací sila EÚ ako celku významne prispela k zlepšeniu textu v tejto oblasti. Vo svojom vystúpení sa zamerala na prínosy medzinárodných investičných dohôd pre SR, na výhody a nevýhody ISDS pre štát ako žalovaného v medzinárodnej investičnej arbitráži (vrátane voľby arbitra), zdôraznila nemožnosť ovplyvnenia suverenity SR vychádzajúc zo znenia ISDS. Na záver stručne zhodnotila význam zapracovania investícií do znení dohôd CETA a TTIP. Taktiež pripomenula výsledky SR v medzinárodných investičných arbitrážach, v ktorých SR ako štát ani raz neprehrala spor. Vo viacerých sporoch sa SR dokonca podarilo dosiahnuť aj náhradu jej celých, prípadne čiastočných nákladov na zastupovanie v spore, čím dochádza buď k úplnej kompenzácii nákladov na obhajobu SR alebo k ich výraznému poklesu.

Július Kostolný, predseda, Zahranično-obchodný výbor SOPK

Ocenil organizáciu konferencie z dôvodu zvýšenia informovanosti a zdôraznil, že ak bude „projekt“ TTIP dohodnutý, bude mať obrovský význam. V tejto súvislosti ponúkol aj spoluprácu regionálnych obchodných komôr. Aj keď sú podľa jeho názoru za vytvorenie určitých rámcov negociačného procesu zodpovední vyjednávači, za využívanie možností vynegeticovanej dohody budú zodpovedné podnikateľské kruhy. SOPK podporuje (za podnikateľskú obec) dohody CETA a TTIP.

Róbert Kičina, výkonný riaditeľ, Podnikateľská aliancia Slovenska

Pripomenul viaceré sektorové stretnutia pri okrúhlym stole, ktoré zorganizovala Podnikateľská aliancia Slovenska v súčinnosti s MH SR v rámci projektu „TTIP - jedinečná príležitosť pre rast firiem na Slovensku“. Hlavný dôraz však položil na prezentáciu výsledkov ekonomickej analýzy dosahov TTIP na makroekonomické ukazovatele SR. Vychádzal z publikácie Transatlantické partnerstvo v oblasti obchodu a investícií a jeho vplyv na ekonomiku SR. Z jej záverov vyplýva pozitívny fakt, že väčšina podnikateľskej verejnosti na Slovensku oceňuje zámer dosiahnuť ambicióznou dohodou TTIP.

Peter Staněk, poradca predsedu vlády SR pre makroekonomiku a stratégie

Vo svojom vystúpení sa dotkol skutočnosti, že Európa vstupuje do tretej recesie za posledných 10 rokov. Uviedol tiež, že TTIP síce zvýši HDP v EÚ o približne 0,5 % a taktiež prinesie zvýšenie zamestnanosti na našom kontinente, ale na druhej strane EÚ potrebuje reformy, pretože napr. harmonizácia daňových systémov členských štátov by priniesla ekonomike EÚ rast HDP až na úrovni 3 – 3,5 %. Z týchto dôvodov je potrebné zamerať sa prioritne na vnútorný trh EÚ a reformy v rámci EÚ, hoci neodmietol myšlienku ambicióznej TTIP, ktorej efekty sa však dostavia až po niekoľkých rokoch. Uviedol tiež, že ak máme dosiahnuť očakávaný efekt, musia byť obe strany vzájomne korektné. Svoje vystúpenie ukončil myšlienkou, že lepšie je vzájomne obchodovať ako prekračovať hranice vojensky.